

باسمه تعالی

مسجد، محور ارتباط مردم و مسئولین

مجتبی مهدوی سعیدی

در نگاه پژوهشگران، از جمله کارکردهای جامعه‌شناختی نهاد دین، ایجاد هم‌بستگی و آرامش روحی و اجتماعی است. در اسلام به اهمیت این کارکردها توجه بیشتری شده است؛ چنان‌که در متون اسلامی، به برگزاری اعمال عبادی و مناسک مذهبی مانند نماز جماعت، مراسم نیایش، مراسم عزاداری و... به صورت جمعی بسیار سفارش و توصیه شده است؛ چراکه چنین کارکردهایی - که در شمار مناسک آیینی دین جا می‌گیرند - نقشی بسزا در تحقق پیوندهای اجتماعی در بین مسلمانان داشته و در پی آن به ایجاد قدرت و اقتدار سیاسی - اجتماعی آنان می‌انجامد؛ بی‌تردید این همدلی و هم‌بستگی به بالندگی جامعه اسلامی، تحقق روح جمعی، تقویت بُعد همیاری و همکاری و حس مشارکت در رفع مشکلات و در نتیجه فزونی قدرت جمعی مسلمانان می‌انجامد.

مسجد کانون پیوندهای فرهنگی، دینی، سیاسی

مسجد همانند کانون مرکزی پیوند مسلمانان، مکانی است که دین‌داران در شبانه‌روز به طور متناوب و دائمی، همواره با یکدیگر ارتباط دارند و علاوه بر تقویت روح هم‌بستگی جمعی از دغدغه‌ها، کاستی‌ها و مشکلات خود و جامعه و کشور اطلاع یافته و در صدد رفع آن بر می‌آیند.

در آغاز پیدایش اسلام و بعثت پیامبر(ص)، مسجد افزون بر کاربرد نیایش و اعمال دینی محل گردهمایی‌ها، رایزنی‌ها، خطابه‌های سیاسی - مذهبی، تدارکات رزم، سلاح، قضاوت و... بود؛ این نقش محوری در گذر قرن‌ها کم‌وبیش تداوم یافت. با پیروزی انقلاب اسلامی و نهضت احیای اندیشه دینی از سوی امام خمینی با توجه به این‌که هنوز نهادهای حکومتی تعریف نشده و تشکیل نگرفته بودند، مسجد

وکاربردهای آن اهمیت متنوع و افزونی یافت؛ چنان که علاوه بر برگزاری تجمع‌های شورانگیز سیاسی و انقلابی، توزیع ارزاق عمومی، مراسم عقد، انتخابات، انجمن‌ها و کانون‌های مذهبی فعالیت‌های پایگاه بسیج، جلسات شوراهای محلی و... در مسجد صورت می‌گرفت.

مسئولان حلقه واسطه مردم و حاکمیت

در نظام جمهوری اسلامی، مسئولان، به‌عنوان حلقه واسطه بین مردم و حاکمیت دینی نقشی اساسی در شناخت مشکلات و نیازهای اجتماعی مسلمانان ایفا می‌کنند.

حضور پیوسته دست‌اندرکاران و کارگزاران حکومتی در مسجد که بازتاب برآیند نیازها، خواسته‌ها و تمایلات گوناگون جامعه اسلامی است. فرصت مناسبی را برابر آنان فراهم می‌کند تا تلقی عینی‌تر و ملموسی از مشکلات، انتقادات و پیشنهادهای و نیازهای مبرم و اساسی مردم داشته و فارغ از عمل‌زدگی‌ها و نیز ذهنیت‌های تئوریک، اولویت‌های میدانی، واقعی و محسوس را تشخیص دهند.

جمع‌بندی و انتقال این آراء، نقدها، پیشنهادهای و ... به مسئولان و مقامات بالاتر، امکان تجزیه و تحلیل مناسب را برای تصمیم‌سازی‌های کلان فراهم نموده و بازخوردهای آن می‌تواند به ارتقای سطح هم‌دلی و هم‌بستگی و افزایش درک متقابل مردم و مسئولان کمک شایانی کند.

موانع حضور مسئولان در مسجد

آنچه به‌عنوان یک وظیفه همگانی در تقویت ارتباط مسلمانان با یکدیگر (با همه سلايق متفاوت سیاسی، فرهنگی، اجتماعی) به دور از تنگ‌نظری‌های تحجرآمیز تلقی می‌شود، مقابله با شکل‌های گوناگون موانع و آسیب‌های این حس جمعی و رابطه اجتماعی در اشکال گوناگون آن است.

در ذیل برخی از مهم‌ترین موانع حضور مسئولان در مسجد را نام می‌بریم:

1. مشغله کاری زیاد مسئولان؛

2. دغدغه‌های امنیتی کارگزاران حکومتی؛

3. کم‌توجهی به اهمیت راهبردی مسجد در اسلام؛

4. فروکاستن از قدر و منزلت مسجد در روابط اجتماعی.

پیامدهای حضور مسئولان در مسجد

حضور هرچه بیشتر مردم و مسئولان در مسجد بی‌تردید پیامدهای مثبت زیادی برای جامعه اسلامی و کشور در عرصه داخلی و بین‌المللی خواهد داشت؛ مهم‌ترین این دستاوردها عبارتند از:

1. آگاهی از نیازهای جامعه اسلامی و رسیدن به تلقی عینی‌تر و واقعی‌تر از مشکلات مردم؛

2. تقویت روح دین‌گرایی و اخلاق و ارزش‌های مذهبی و انسانی در میان آحاد جامعه به‌ویژه جوانان؛

3. تقویت هم‌بستگی هرچه بیشتر مردم با مسئولان و ایجاد روح هم‌دلی در بین آنها؛

4. کاهش آسیب‌های اجتماعی، اخلاقی؛

5. تقویت بنیادهای مشروعیت سیاسی و اجتماعی حاکمیت دینی؛

6. تقویت موقعیت بین‌المللی حکومت در مواجهه با بحران‌های جهانی و سیاست‌های خصمانه

دشمنان.